

Det går mot overvi *det arktiske*

AV LINN CHARLOTTE KLUND

ET LABYRINT AVIS

Etter at Chukchi-havet hadde vartet opp med storm på 50 knop og vel så det, var vi slitne, dog euforiske da gladnyheten kom: Is i sikte! Vi hadde hatt et veddemål gående om GPS-posisjonen for vårt først møte med polarisen, og nå ble det feiring og jubel på dekk.

Den magiske grensen var nådd, og i ly av stormen kunne vi seile langs kanten av et digert felt av kompakt is. Til vår store fryd kom vi oss langt forbi den strategiske odden Point Barrow. Kanskje hadde kapteinen vår gjort lurt i å følge instinktet sitt likevel. Hadde han fulgt isguidens råd, ville vi neppe fått et forsprang ovenfor de andre

ntring i isødet

*Breathtaking icebergs.
Et av naturens underverker.
Kilde: www.seagypsies.com*

båtene. Veien fra optimisme til pessimisme viste seg imidlertid å være kort. Da isen begynte å spre seg for alle vinder, kunne vi bare glemme alt som het god framdrift. På styrbord side hadde vi Alaskas grunne farvann, foran oss og til babord lå et lappeteppes av isflak i alle formasjoner og størrelser. Dette krevde finnavigering, samt presis kommunikasjon. Ikke minst ivrig innsats med aluminiumsstanga for å skyve bord is som vi ikke greide å styre unna. Ikke sjelden kom vi til kort mot de massive doningene. Selv om en isformasjon ser aldri så liten og uskyldig ut på avstand, skjuler den ofte tonn på tonn med is under vannskorpa. For å få bedre call på slike flytende "ubåter" innførte

vi en utkikkspost oppe i masta. I tillegg var baugen polstret med bildekk, som dannet en solid is-buffer i front. Med isvakt på dekk og i riggen, metallstang og walkie-talkie kjørte vi slalåm gjennom pakkisen. For de som ferdes i Arktis er is like mangfoldig som bananer er for polynesere! Det finnes ikke én type is, eller banan for den saks skyld. Ombord hadde vi derfor innført vårt eget system for is-klassifisering. Rett som det var kom det fra walkie-talkien: "Lastebil på styrbord". "Privat øy to nautiske mil forut". Etterfulgt av "En ku på babord side!" eller "To fotballer rett fram, en halv båtlengde unna!".

ISBJØRN 20° TIL STYRBORD 300 METER UNNA...

...Var et unntak fra isterminologien vår. I så måte et gledelig unntak vi hadde ventet på. Bjørnen stod på et stykke is og ante fred og ingen fare da alle mann stormet ut på dekk i ekstase. I dette øyeblikk virket det som om alle glemte hva den kunne være tilbøyelig til å gjøre for å stagge sulten i et stadig mer utfordrende, arktisk klima. Redd var den heller ikke, hverken for oss eller for båten, men skal si den fikk fart på seg da dronen lettet. Vi var snare med å lande den igjen, og "Basse" kom svømmende mot velkomstkommitéen langs rekka for å hilse.

Da vi senere kom på land i neste bukt,

*Ikonomisk øyeblikk når
'The Earth Flag'
heisestil topps på
den arktiske isen.*

fikk vi erfare hvordan tilbakegangen av isen hadde påvirket både isbjørnens og de lokales hverdag. Rett som det var støtte vi på bjørnespor, og én gang fulgte vi i de ferske sporene. Inuittfamilien kunne fortelle at en bjørn hadde vært på snarvisitt samme morgen. Mannen i huset våknet opp og stod plutselig ansikt til ansikt med isbjørnen gjennom vinduet!

INNESTENGT

Fra "geit" og "ku" gikk veien via «lastebiler og kongeriker i is». Ved slutten av regla stod vi på terskelen til sammenhengende, hvite "kontinenter". Det var ingen vei utenom. I tillegg kom det dystre værvarselet med sterk pålandsvind i vente. Vi måtte søke ly – men hvor? Det ble ivrig diskutert og kalkulert. Problemet er at Nordvestpassasjen er preget av svært grunne farvann. Det fikk blant annet Amundsen erfare da "Gjøa" grunnstøtte kraftig under en storm. Med nød og neppe kom han seg fra det med båt og mannskap i behold. Over hundre år senere lyktes det nå i grevens tid "Infinity" å unnslippe risikofylte farvann før

været slo om. Isen var i ferd med å lukke seg rundt oss da vi ankom Demarcation Bay – den eneste sikre ankerplansen på mils omkrets. Faren var likevel ikke over. Med jolle og håndlodd sondret vi terrenget i bukta, før vi lettet kunne fastslå at her ville vi holde oss flytende. Isen, som vi nylig hadde vært så

under ett tak flere uker i strekk. Alle var individer som stakk seg ut i sin vante omgangskrets. I tillegg til jordomseilere, filmprodusenter, isbadere og regattaseilere hadde vi også dem som var født og oppvokst på båt. Med så mange sterke personligheter var det dømt til å bli drama. Det gikk så langt at enkelte faktisk

til den magiske grensen mot Canada. Enn så lenge viste iskartet røde, ugjennomtrengelege partier langs kysten. Det var nå de første betenkelighetene om overvintring meldte seg. Nyheten nådde oss om at de første seilyachtene som lå bak oss i løypa hadde begynt å snu. En argentinsk båt hadde sunket...

EKTE POLAREKSPEDISJON

Etter tre uker kom vi oss endelig videre. Herschel Island kunne allerede skimtes på horisonten før isen for alvor begynte å lukke seg rundt oss. Nå gjaldt det å få fortgang på sakene. Mens vakthavende fortøyde til isen, hentet andre fram overlevelses- og våtdrakter. Neida, tiden var ikke inne for å forlate båten for godt, slik som mannskapet på "Anahita", som måtte evakueres med helikopter. Vi skulle isteden innta isbjørnens territorium til fots. Så snart trossene var på plass, forsvant en patrulje over rekka. Isen ble definert som bunnsolid, og vi andre lot oss ikke be to ganger om å tre ned på selveste polarsisen. Veien hit hadde vært kronglete, og innimellom hadde vi

Isbjørnerna kom svømmende nysgjerrig bort til båten, og var ikke det minste redd oss. Foto: Amanda Sailing

begeistret for skulle snart gi oss hodebry. Gang på gang prøvde vi å komme oss videre østover, men forsøkene endte alltid forgyves. Hver gang bar det hjem til "bukta vår", som etter hvert ble åsted for brakkesyke og dårlig stemning. Tyve voksne

lokaliserte nærmeste flyplass! I hektiske stunder stod vi derimot sammen igjen, for det eneste vi ønsket var å komme oss de 50 nautiske milene videre til Herschel Island. Vekk fra bukta som holdt oss fanget (populært kalt "DesperationBay" ombord)

Foto: Ben Cooke

betalt et fremskritt med to tilbakeskritt. Til gjengjeld følte det nå ut som en ordentlig pol-ekspedisjon. Kapteindøtrene på fem og sju hadde aldri boltret seg hverken i snø eller på is, så for dem var det stor stas. Anledningen bød seg også til en dukkert i den turkise lagunen. Herlig forfriskende! Baksiden av medaljen var svært upålitelige ankringsforhold. Vi hadde ingen garanti for hvor lenge iskolossen ville være stabil. Pålandsvinden pustet oss inn mot fjæra, mens isbasen vår fungerte som en barrikade for drivisutenskjærs fra. "Infinity" hang i en særdeles tynn tråd, og dersom isfjellet ga etter ville det mest sannsynlig sette punktum for hele turen...

Det verst tenkelige scenariet ble virkelighet – isen brakk i to. Som tur var, hadde vinden snudd såpass at vi kom oss rundt hjørnet og i ly av øya. Vi slapp med skrekken, og konsentrerte oss om neste delmål. Til en forandring kunne vi seile

” Nå seilte vi i isfritt farvann nordover. Dette var historisk. Etter noen dager nådde vi isgrensen.

nesten non-stop østover. På vei mot sivilisasjonen svedde vi likevel i stadig fare for overvintring. I Nordvestpassasjen

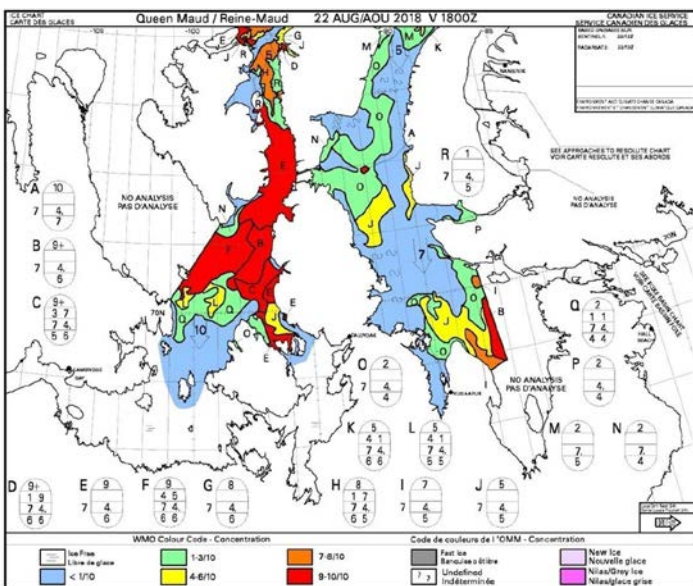
forøvrig var det nemlig mer is enn det har vært de siste 20-30 årene, og temaet overvintring hadde for lengst vært drøftet i plenum. Stadig mørkere netter vanskeliggjorde navigasjonen. Vel framme i Cambridge Bay lå sjansene for en ufrivillig vinter i Arktis på over 50 %.

IS PÅ GODT OG VONDT

Det var likevel ingen grunn til å gi opp – ennå. På programmet hadde vi et aldri så lite oppdrag, som vår sponsor og viktige støttespiller på turen, organisasjonen Earth Today, hadde regien til. Det var dem vi kunne takke for å ha utrustet ekspedisjonen med high-tech utstyr og et dyktig kamerateam. Mens vi hadde susset på de usedvanlig kompakte isforholdene, bød etappen gjennom Victoria-stredet på plettfri seilas. Med unntak av kjernekraftdrevne isbrytere hadde ingen andre fartøy kunnet tilbakelegge dette farvannet så sent som i 2002. Nå seilte vi i isfritt farvann nordover. Dette var historisk. Etter noen dager nådde vi isgrensen. Her plukket vi ut det fineste flaket, som det i ekte polfarerstil skulle plantes et flagg på. Flaggstanga var en totempel fra Vanuatu, som hadde seilt

halve jorda rundt. Flagget var "The Earth Flag" – utformet av den svenske designeren Oskar Pernefeldt.

På veien opp hit hadde vi fått svar på isgaten. Isen som hadde lagt kjepper i hjulene for oss og tvunget mang en båt til å snu gjennom sesongen, var is på avveie fra selve polkappen. Frie farvann i Victoria-stredet bekreftet det nyeste rapporterte viste: Varmere temperaturer i Arktis var i ferd med å forskyve hele isfordelingen. Samtidig fortsatte isen å smelte med 9 % i året. Det var lite vi kunne gjøre for å stoppe det, om ikke annet kunne vi kanskje gjøre folk oppmerksomme på den eskalerende tendensen. Over hundre år hadde gått siden Amundsen var førstemann både på Sydpolen og i Nordvestpassasjen. Vi kunne ikke påberope oss noen bragd av et slikt kaliber. Samtidig hadde vi heller ikke noe mål om å være den siste generasjonen som fikk oppleve polarisen. Snarere tvært om, noe som var litt av tanken bak flagg-seansen. Ei lot vi flaggpryden stå å frynse bort til mikroplastikk i Arktis' gudsførlatte strøk, det skulle tatt seg ut. Totempelen, som fikk plass på toppen av styrhuset igjen, skulle snart bli nedsnødd. Vinteren var for alvor i anmarsj, og vi satte

ISKARTET over de nord-canadiske farvann domineres av røde seksjoner. Med andre ord "dead lead"

GPS-TRACKEN vår viser hvor mange forsøk som skulle til for å unnsnippe Demarcation Bay

En måte å få tiden til å gå mens vi satt fast i Demarcation Bay. Foto: Amanda Sailing

kursen sørover mot Gjøa Havn.

KAPTEINEN KASTER INN HÅNDKLEET

Tettere på Amundsens fotspor kunne vi ikke komme. Det var tydelig at innbyggerne i Gjøa Havn var svært stolte over polarhelten, og den kulturutvekslingen som hadde foregått de to sesongene "Gjøa"-ekspedisjonen slo leir her. Før vi tok turen innom museet seksjonen som var dedikert til polarhelten vår, ble vi imidlertid litt overrumplet. Vi hadde knapt gjort landgang før vi fikk spørsmål om vi var kommet for å bli til over vinteren. Fair enough, men vi må innrømme at vi ble litt satt ut. Fremdeles klamret vi oss til et ørlite håp om å gå seirende ut av passasjen. På dette tidspunktet visste størstedelen av mannskapet lite om hva som foregikk

ombord. Igjen på båten satt Paul sammen med kaptein Clemens, som fikk radiokontakt med en forskningsbåt på motsatt side av bukta. De hadde nettopp avblåst forsøket på å komme seg gjennom passasjen. "Vi ser ikke noe lys i tunnelen, og blir nødt til vente til neste år", var beskjeden de fikk. Dette var et skip med isklasse, bygget for arktiske forhold. Det var da kapteinen vår kastet inn håndklett- "Vi må overvintre". Han hadde

hele tiden vært optimistisk og prøvd i det lengste, nå ble han lang i maska. Første steg var å fortelle det til familien hans. Partneren hans hadde simpelthen elsket livet i tropene. Nå så hun med gru for seg en bitende kald overvintring i polstrøkene – uten sentralfyring ombord. Vinterstid kryper gradestokken gjerne ned til minus 40°–50°, av og til -60 ° celsius. Akkurat nå lå temperaturen på 4°C i lugarene, noe som

Velkomsten som ventet oss på en av Alaskas øyer var bevis på hvor øde og gudsførlatt disse arktiske strøkene er. Foto: Flyack Wanderer

Radaren gjenspeiler realiteten. Is så langt øyet kan se... Foto: Ben Cooke

Idyllisk solnedgang på ankerplassen i Demarcation Bay

allerede var langutenfor hennes komfortsone. Hun tenkte på barna på fem og syv. De knyttet lett bånd med andre barn, og ville sikkert få en haug med inuitvenner. Likevel, sprenge kulde og mørketid var heftig for to sydhavsprinsesser som var oppvokst i badedrakt i Sør-Stillehavet.

Sammen la Paul og Clemens en slagplan for å overleve i isødet. Vi snakker om en vintervesong som teoretisk sett varer helt fram til mai-juni. Tilstrekkelig proviant skulle

vi ha, men hadde vi nok diesel til ovnen i byssa? Dette var vår eneste varmekilde, og på land begynte reservoarene å gå tomme. Om vi hadde nok patroner til rifla var et annet spørsmål. Med isbjørner luskende rundt styrehuset kunne vi få bruk for noe mer enn nødbluss. Ikke alle var like tamme som den bjørnen polfarer Ragnar Thorseth hadde ombord på sin båt...

Linn Charlotte var i land sammen med resten av mannskapet. Snart skulle hun

få beskjeden hun hadde kviet seg for. Det var bestemt at hun skulle være én av seks stykker ombord, som sammen skulle holde liv i "Infinity" (og hverandre...). Resten av gjengen hadde for lengst gjort det klart at overvintring ikke var deres greie. Da ville de heller fly hjem.

Klokka nærmet seg to og snart kom dagens iskart. Men var det noe poeng i å sjekke det?

Foto: Tara Oestreich